Lausunto

12.6.2026

Eduskunta
Lakivaliokunta

Asia: **HE 107/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi**

Lakiesityksessä ehdotetaan kuolinpesien sähköisen asioinnin ja osakasrekisterin perustamista Verohallinnon palvelualustalle, mikä mahdollistaa perunkirjoitusten ja perintöveroilmoitusten sähköisen laatimisen. Uudistuksella pidennetään perunkirjoituksen määräaikaa kuuteen kuukauteen, ajanmukaistetaan perukirjan sisältö ja siirrytään perintöveroilmoituspohjaiseen menettelyyn, vaikka paperinen asiointi säilyykin yhä vaihtoehtona.

Yleistä

Esityksen tavoitteita on pidettävä kokonaisuutena kannatettavina.

Kuolinpesien asioiden hoitaminen on usein hajautunutta, asiakirjapainotteista ja osalle osakkaista vaikeasti hahmotettavaa. Esityksen tavoitteet sähköisten palveluiden kehittämisestä, viranomaistietojen paremmasta hyödyntämisestä sekä menettelyjen sujuvoittamisesta vastaavat tarpeeseen nykyaikaistaa kuolinpesien hallintoa.

Erityisen myönteisenä voidaan pitää sitä, että uudistuksessa pyritään vähentämään päällekkäistä tiedon ilmoittamista ja tarjoamaan kuolinpesälle keskitetty asiointikanava. Kuolinpesän palvelualusta voi oikein toteutettuna helpottaa merkittävästi sekä osakkaiden että viranomaisten toimintaa.

Kuolinpesän palvelualusta

Kuolinpesän palvelualustan perustamista voidaan pitää perusteltuna. Keskitetty digitaalinen asiointikanava todennäköisesti vähentää kuolinpesän selvittämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa ja helpottaa erityisesti tilanteita, joissa osakkaita on useita tai he asuvat eri paikkakunnilla tai eri valtioissa.

Esityksessä ehdotettu paperiasioinnin säilyttäminen on välttämätöntä. Käytännössä tulee huolehtia myös siitä, että paperimuotoiseen asiointiin

liittyvät menettelyt eivät muodostu hitaammiksi, kalliimmiksi tai muutoin epäedullisimmiksi kuin sähköiset palvelut.

Koska kuolinpesien osakkaina on myös ikääntyneitä, toimintarajoitteisia sekä sähköisten palveluiden ulkopuolella olevia henkilöitä, on palvelualustan tuettava heidän yhdenvertaista asiointiaan. Palvelu ei saa luoda digitaalisia kuiluja tai lisätä eroja kuolinpesien välille.

Kuolinpesän osakasrekisteri

Kuolinpesän osakasrekisterin perustaminen on esityksen keskeisimpiä ja kannatettavimpia uudistuksia. Ajantasainen tieto kuolinpesän osakaspiiristä helpottaisi sekä kuolinpesien sisäistä toimintaa että ulkopuolisten tahojen asiointia kuolinpesän kanssa.

Rekisterin julkisen luotettavuuden vaikutukset ovat kuitenkin merkittäviä. Osakasrekisteriin perustuva luottamus edellyttää, että tietojen muodostuminen, tarkistaminen ja korjaaminen on riittävän selkeää. Erityisesti tilanteissa, joissa rekisterin perustietoja täydennetään yksityishenkilön ilmoituksilla, tulee varmistaa, että käyttäjälle annetaan riittävä ohjeistus tietojen oikeudellisesta merkityksestä ja vastuusta.

Rekisteritietojen korjaamiseen ja muutoksenhakuun liittyvien menettelyjen on oltava selkeitä ja helposti saavutettavia. Virheellisellä osakasmerkinnällä voi olla huomattavia vaikutuksia esimerkiksi omaisuuden hallintaan, sopimuksiin ja perintöverotukseen.

Hallituksen esityksessä tulee arvioida erityisen tarkasti kuolinpesän osakasrekisterin tietojen luovuttamista markkinointitarkoituksiin. Kuolinpesään liittyvät tiedot voivat sisältää yksityiselämän ja varallisuusaseman kannalta arkaluonteisia tietoja, eikä rekisterin ensisijaisen tarkoituksen – kuolinpesän asioinnin helpottamisen ja oikeusturvan parantamisen – tulisi vaarantua kaupallisen tietojen hyödyntämisen vuoksi. Markkinointitarkoituksiin tapahtuvan luovutuksen edellytykset, rajaukset ja mahdollinen kielto-oikeus tulisi säätää yksiselitteisesti.

Sähköinen perunkirjoitus ja perukirja

Mahdollisuus sähköiseen perunkirjoitukseen on kannatettava uudistus. Etäosallistuminen voi helpottaa perunkirjoitusten järjestämistä tilanteissa, joissa osakkaat ovat maantieteellisesti hajallaan. Samalla tulee varmistaa, että sähköinen menettely turvaa perunkirjoituksen tarkoituksen: kaikkien asianosaisten mahdollisuuden saada tietoa, osallistua ja valvoa oikeuksiaan. Erityisesti tulee arvioida, miten varmistetaan osakkaiden tosiasiallinen osallistuminen tilanteissa, joissa tekniset valmiudet tai digitaidot ovat puutteelliset.

Perunkirjoituksen määräajan pidentämistä kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen pidetään perusteltuna. Nykyinen määräaika ei ole kaikissa tilanteissa riittävä, erityisesti silloin, kun kuolinpesässä on paljon osakkaita, kansainvälisiä liittymiä tai niihin liittyy monimutkaista varallisuutta.

Siirtyminen perintöveroilmoitukseen

Siirtyminen perukirjaan perustuvasta perintöverotuksesta perintöveroilmoituksen perusteella toimitettavaan verotukseen on kannatettava uudistus, joka voi selkeyttää verotusmenettelyä ja mahdollistaa automaation paremman hyödyntämisen. Uutta sähköistä ilmoitusmenettelyä rakennettaessa on kuitenkin tärkeää varmistaa, että viranomaisen tutkimisvelvollisuus säilyy vahvana. Jotta uusi järjestelmä otetaan myönteisesti vastaan, on syytä huolehtia, ettei verotukseen liittyvä tosiasiallinen arviointivastuu siirry virastolta yksityiselle ilmoittajalle.

Asiakirjojen säilytyspalvelu

Asiakirjojen säilytyspalvelu on tarkoituksenmukainen osa kokonaisuutta. Kuolinpesien hallinnassa syntyy suuri määrä asiakirjoja, joiden säilyttäminen ja jakaminen osakkaiden kesken on nykyisin usein hankalaa.

Asiakirjojen säilytyspalvelu tekee kuolinpesän hoidosta sujuvaa. Kun kaikki tärkeät dokumentit ovat yhdessä paikassa, osakkaiden keskinäinen yhteistyö ja asiointi viranomaisten kanssa on vaivatonta. Yhteisesti saatavilla olevat asiakirjat nopeuttavat asioiden eteenpäinviemistä.

Palvelun käyttöehdoissa tulee kuitenkin varmistaa tietoturva, käyttöoikeuksien hallinta sekä selkeä vastuunjako kuolinpesän osakkaiden välillä. Erityisesti tulee määritellä tarkasti, kuka voi tallentaa asiakirjoja, kuka voi muuttaa niitä ja miten mahdolliset ristiriidat ratkaistaan.

Yhteenveto

Poliisiosasto kannattaa esityksen tavoitteita ja pitää kuolinpesän palvelualustan, osakasrekisterin sekä sähköisten menettelyjen kehittämistä tarpeellisina uudistuksina. Oikein toteutettuna uudistus tulee merkittävästi helpottamaan kuolinpesien asioiden hoitamista, parantamaan viranomaistoiminnan tehokkuutta ja lisäämään oikeusvarmuutta.

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Jakelu Eduskunta, lakivaliokunta

Tiedoksi Mari Rantanen
Matti Sarasmaa
Heikki Tamminen
Timo Kerttula
Asseri Kinnunen
Jaana Söderholm
Tiina Landström
Heidi Mäkiprosi
oikeus.sm@gov.fi

Poliisiosaston virkaposti